

NOBELPRIS

■ NOBELS LITTERATURPRIS TIL MARIO VARGAS LLOSA

Det Svenske Akademi har tildelt årets nobelpris i litteratur til den peruanske forfatteren Mario Vargas Llosa (74).

likbåt-søk

få avdekket en forbrytelse. Videre mener han det er bra å få kartlagt et kulturhistorisk krigsminne. I tillegg mener Jasinski det er viktig å få en klarhet i hva som skjedde ut fra et humanitært og menneskelig ståsted.

Selv vil han ikke ha noen sterke meninger om likene skal tas opp for identifisering eller om båten skal forbli en gravplass på havets bunn.

– Vi bør i hvert fall markere stedet slik at pårørende vet hvor

stedet er.

Allerede 17. juli 1945 ble det første søket gjennomført av ubåtjegeren «King Haakon VII» uten annet resultat enn at ekkoloddet påviste en spesiell ujevnhet på havbunnen. Bakgrunnen for søket var at det var sikre kilder som kunne fortelle at tyskerne i et desperat forsøk på å skjule sine forbrytelser gravde opp flere henrettede i Falstadsbogen. Likene ble plassert i en gammel motor-kutter og senket et sted på fjorden

mellom Ekne og Ytterøy to dager før krigen opphørte i Norge.

Ble henrettet

Hvem er det så som ligger begravet på havets bunn? Historikerne er langt fra sikre hverken når det gjelder hvem det er eller antallet. De høyeste anslagene går ut på at båten kan inneholde så mange som 100 lik. De fleste heller likevel i den retning av at tallet er mellom 25 og 30.

Videre tyder en god del på at

kanskje ti personer er fra Trondheim og omegn som tyskerne arresterte under unntakstilstanden i Trøndelag i oktober 1942. Det var ti tilfeldige personer som ble sendt til Falstad og skutt til skrekk og advarsel mot nordmennenes sabotasjeaksjoner. Tyskerne kalte dette for soneoffer. Når historikerne tror at akkurat disse ti finnes i likbåten har det sin bakgrunn i at de ikke ble funnet da gravene i Falstadsbogen ble åpnet etter krigen.

■ FAKTA

Falstadseminaret

- Falstadseminaret ble første gang arrangert i 1992 på Brusve. Arrangementet kom i stand etter forslag fra forfatteren Dag Skogheim. Han ønsket å markere unntakstilstanden i Trøndelag i 1942, da 10 såkalte soneofre ble skutt på Falstad 6. oktober.
- Årets tema var utenlandske krigsgraver og Norges internasjonale forpliktelser. Seminaret er støttet av Utenriksdepartementet og Institusjonen Fritt Ord.

■ 4 PÅ FOREDRAG

Jurist Mads Harlem, Norges Røde Kors:

– Krigsgraver er viktig ikke minst for de pårørende som har et sted de kan oppsøke for å minnes sine nærmeste. Formålet med Genèvekonvensjonene er blant annet å skape et humanistisk handlingsrom.

Post.doc Marianne Neerland Soileim, NTNU Vitenskapsmuseet:

– Prosjektet vi nå arbeider med «Krigsgraver søker navn» går ut på å få til et register over sovjetiske soldater som er gravlagt i Norge. Neste fase i prosjektet vil være å registrere tyske, allierte, jugoslaviske og polske soldater. Planen er at databasen skal bli offentlig.

Fagkonsulent Arne Langås, Falstadsenteret:

– Vi vet ikke hvor mange som er i likbåten. Det er blitt hevdet at tallet kan være så høyt som 100, men mest sannsynlig er tallet mellom 25 og 30. Det er ikke usannsynlig at soneofrene fra Trondheim kan være i båten.

Seniorrådgiver Per-Otto Gullaksen, Krigsgravtjenesten:

– Interessen omkring krigsgraver er større enn på mange år. Det skyldes nok blant annet at den kalde krigen er historie. Videre at vi har en sterkere individuell følelse i vår søkning og at informasjonsteknologien gjør formidlingen mye lettere.

Får vi finansieringen på plass ser jeg slett ikke bort fra at vi kan starte søket neste sommer.

Marek E. Jasinski